

ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hlavná 110, 042 65 Košice 1

P. O. Box E – 35

PREHEAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie XI./2021
Senát IV

Nález:

spisová značka	IV. ÚS 621/2018
populárny názov	Pravidlá rozhodovania súdnej rady
sudca spravodajca	Miroslav Duriš
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	07.10.2021
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 141a ods. 5 písm. b Ústava Slovenskej republiky čl. 2 ods. 2 Ústava Slovenskej republiky čl. 1 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 30 ods. 4 Ústava Slovenskej republiky čl. 141a ods. 9 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 73 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov
analytická právna veta	Pripustenie ďalšieho pôsobenia Národného bezpečnostného úradu a umožnenie, aby na zasadnutí súdnej rady svojimi kladenými otázkami kandidátovi dopĺňal či prípadne korigoval vydané vyhodnotenie, podľa názoru ústavného súdu bolo nad rámec povoleného zákonného rozsahu činnosti NBÚ v rámci posúdenia sudcovskej spôsobilosti kandidáta, pretože išlo nielen o rozšírenie zabezpečovaných podkladov a ich charakteru, ale z časového hľadiska aj o rozšírený časový limit, ktorý zákon účinný v čase rozhodovania súdnej rady pripúšťal pre ukončenie činnosti NBÚ pri zabezpečovaní podkladov pre rozhodnutie súdnej rady. Takýto procesný postup (v tom čase <i>contra legem</i>) súdnej rady nebol zjavne formovaný takými zásadnými pravidlami, ktorých uplatnenie garantuje objektivitu konania.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ bol účastníkom hromadného výberového konania pre vopred neurčený počet voľných miest sudcov okresných súdov v obvode krajského súdu, ktoré úspešne absolvoval (bol v poradí 6 najúspešnejším kandidátom). Následne na základe výzvy krajského súdu predložil všetky dokumenty potrebné na zasadnutie súdnej rady k rozhodovaniu o splnení predpokladov sudcovskej spôsobilosti obratom. Sťažovateľ dostal pozvánku na zasadnutie súdnej rady prostredníctvom e-mailu. Programom tohto neverejného zasadnutia súdnej rady, ktorého programom bolo rozhodovanie o splnení predpokladov sudcovskej spôsobilosti kandidáta na sudcu na základe podkladov predložených Národným bezpečnostným úradom. Uvedené zasadnutie súdnej rady sa uskutočnilo v budove Národného bezpečnostného úradu, Budatínska 30, Bratislava. Na tomto zasadnutí následne súdna rada rozhodla napadnutým rozhodnutím, ktorým rozhodol, že sťažovateľ nespĺňa predpoklady sudcovskej spôsobilosti.

<p>z odôvodnenia</p>	<p>Podľa § 27ga ods. 5 zákona o súdnej rade v znení účinnom v čase rozhodovania súdnej rady o sťažovateľovej veci platilo, že predseda súdnej rady bol povinný umožniť členom súdnej rady oboznámiť sa s podkladmi pre rozhodovanie o predpokladoch sudcovskej spôsobilosti kandidáta na vymenovanie za sudcu vypracovaných NBÚ aspoň 15 dní pred zasadnutím súdnej rady, na ktorom rozhoduje podľa týchto podkladov. Týmto podkladom bolo podľa § 69b ods. 1 zákona o ochrane utajovaných skutočností v znení účinnom v čase rozhodovania súdnej rady o sťažovateľovej veci písomné vyhodnotenie zhromaždených informácií o kandidátovi na vymenovanie za sudcu zo strany NBÚ. Úlohou NBÚ bolo teda informácie nielen zhromaždiť, ale tieto informácie aj v zákonom stanovenom čase vyhodnotiť vo forme podkladu potrebného pre rozhodovanie súdnej rady. Z požiadavky, aby sa s nimi členovia súdnej rady mohli oboznámiť vopred, je možné bezpečne vyvodiť, že tento podklad by mal byť spracovaný v takej kvalite z hľadiska obsahu a rozsahu, aby sa s ním každý člen súdnej rady mohol individuálne oboznámiť ešte pred zasadnutím súdnej rady, a to bez potreby asistencie príslušníkov NBÚ (keď s niečím takým zákon napokon ani nepočítal). Ak by boli podklady NBÚ spracované tak, že každý člen súdnej rady sa s nimi dokáže oboznámiť a pochopiť ich obsah aj bez asistencie a vedenia príslušníkmi NBÚ, nemôže byť ich účasť na samotnom zasadnutí súdnej rady potrebná. Dalo by sa dokonca povedať, že prítomnosť príslušníka NBÚ na zasadnutí súdnej rady je sama osebe znakom toho, že zákonný podklad nebol zo strany NBÚ pripravený dostatočne, a je pravdou, že jeho znenie, čo sa týka vyhodnotených záverov, nedáva celkom jednoznačné odpovede z hľadiska sledovaného cieľa posudzovania. Takéto postupy ale nemôžu v žiadnom prípade byť na úkor kandidáta na vymenovanie za sudcu.</p> <p>Ústavný súd už len dodáva, že výsluch kandidáta na sudcu vykonaný na zasadnutí súdnej rady zástupcom NBÚ v danej veci predstavuje tiež priznanie nenáležitého právneho postavenia výkonnej moci zastúpenej NBÚ v tomto druhu konania, čo je nezlučiteľné s princípom del'by moci, znevýhodňujúc postavenie samotného kandidáta, ktorý obsahom preverovaných informácií na rozdiel od NBÚ nedisponoval. V priznaní takéhoto nenáležitého postavenia NBÚ v procese rozhodovania o sudcovskej spôsobilosti kandidáta pred súdnou radou ústavný súd vidí neprimeraný vplyv znamenajúci utváranie názoru o skutkových veciach, a to v danom okamihu s možnosťou ovplyvnenia názoru rozhodujúcich členov podľa spôsobu, rozsahu, obsahu a účelu kladených otázok. Uvedená skutočnosť je už len umocnená zistením, že zápisnica zo zasadnutia súdnej rady (a nevyplýva to ani zo zvukového záznamu) ani len nekonštatuje, že členom súdnej rady bola daná možnosť oboznámiť sa so skutočnosťami vyplývajúcimi z utajeného spisu a či sa s ním niektorý z nich aj oboznámil a vytvoril si tak z hľadiska hmotnoprávneho posúdenia na vec (okrem prítomnými členmi súdnej rady počutých otázok a komentárov zo strany príslušníka NBÚ a vzhľadom na neznalosť dôvodu otázky zo strany kandidáta aj na jeho možnú nepresvedčivú odpoveď) aj vlastný názor. Pripustenie ďalšieho pôsobenia NBÚ a umožnenie, aby na zasadnutí súdnej rady svojimi kladenými otázkami kandidátovi doplňal či prípadne korigoval vydané vyhodnotenie, podľa názoru ústavného súdu bolo nad rámec povoleného zákonného rozsahu činnosti NBÚ v rámci posúdenia sudcovskej spôsobilosti kandidáta, pretože išlo nielen o rozšírenie zabezpečovaných podkladov a ich charakteru, ale z časového hľadiska aj o rozšírený časový limit, ktorý zákon účinný v čase rozhodovania súdnej rady pripúšťal pre ukončenie činnosti NBÚ pri zabezpečovaní podkladov pre rozhodnutie súdnej rady. Takýto procesný postup (v tom čase <i>contra legem</i>) súdnej rady nebol zjavne formovaný takými zásadnými pravidlami, ktorých uplatnenie garantuje objektivitu konania.</p> <p>Vo vzťahu ku kandidátovi na vymenovanie za sudcu podľa § 27ga ods. 5 zákona o súdnej rade v znení účinnom v čase rozhodovania súdnej rady o sťažovateľovej veci platilo, že tento mal mať možnosť vyjadriť sa k zisteniam vyplývajúcim z podkladov. Jeho právom teda nebolo oboznámiť sa so samotnými podkladmi, a to už vôbec nie vopred, len vyjadriť sa k zisteniam vyplývajúcim z týchto podkladov. Aj keď zákon formu týchto zistení neustanovoval, nie je možné</p>
-----------------------------	---

akceptovať, že forma vyjadrenia sa k nim je bez znalosti účelu degradovaná len na odpoveď vyplývajúcu z otázky položenej počas zasadnutia tam prítomným príslušníkom NBÚ, prípadne členom súdnej rady. Za daných okolností potom išlo o vyjadrenie sa k obsahu otázky, nie k obsahu samotného podkladu, ktorý mala položená otázka ozrejmiť. Každý kandidát na vymenovanie za sudcu musí mať reálnu možnosť pochopiť obsah zistení, najlepšie na zasadnutí súdnej rady pred jeho samotným vyjadrením byť dôsledne oboznámený s ich obsahom (samozrejme za podmienky dodržania utajenia zdroja a ďalších skutočností, ktoré kandidát vidieť nemôže, lebo sa napr. netýkajú jeho osoby) a mať časovú možnosť utvoriť si na tieto svoj názor a tento vyjadriť v jeho následnej reakcii. Toto je možné zabezpečiť aj bez toho, aby došlo k zásahu do práv tretích osôb alebo ohrozeniu zdroja informácií. Navyše, ústavný súd precíznejšiu identifikáciu dôvodov rozhodnutia súdnej rady zdublikoval už aj v uznesení č. k. III. ÚS 135/2018 z 27. marca 2018, keď konštatoval, že „V súvislosti s uznesením súdnej rady ako výsledkom hlasovania orgánu verejnej moci by bolo vhodné, keby súdna rada precíznejšie identifikovala dôvody, z ktorých prijala svoje uznesenie.“. Skutočnosť, že v uvedenej otázke dochádza k istému posunu už aj pri rozhodovaní samotnej súdnej rady, odôvodňuje aj znenie jej zápisnice z 11. zasadnutia z 13. júla 2020 (uznesenie súdnej rady č. 187/2020), kde sa súdna rada prihlásila k určitému vyššiemu štandardu odôvodňovania svojich rozhodnutí.

K zverejneniu minimálneho rozsahu utajených informácií sa už ústavný súd v minulosti [vo vzťahu k Slovenskej informačnej službe (ďalej len „SIS“)] vyjadril, keď skonštatoval: „Informácie, na základe ktorých SIS vykonáva bezpečnostnú úvahu o existencii bezpečnostných rizík a ktoré zakladajú bezpečnostnú nespôľahlivosť dotknutej osoby, sú získané vlastnou spravodajskou činnosťou SIS alebo v rámci medzinárodnej spravodajskej spolupráce. V mnohých prípadoch sa tieto informácie získavajú aj utajovanými spôsobmi a prostriedkami, v dôsledku čoho predstavujú získané informácie, ako aj samotný spôsob ich získania utajovanú skutočnosť, na manipuláciu s ktorou sa vzťahujú osobitné právne režimy ustanovené vnútroštátnym právom. Vzhľadom na uvedené sú vyjadrenia SIS k bezpečnostnej spoľahlivosti dotknutej osoby utajovanou skutočnosťou označenou príslušným stupňom utajenia. Sprístupnením utajovaných skutočností nepovolanej osobe by mohlo dôjsť k zmareniu aktivít vykonávaných v súvislosti s dotknutou osobou a zároveň aj k odhaleniu používaných foriem, metód a prostriedkov vyšetrovania. Napadnutá právna úprava tým, že úplne vylučuje možnosť oboznámiť dotknuté osoby s akýmkoľvek dôvodom týkajúcimi sa verejnej bezpečnosti, ktoré tvoria základ rozhodnutí podľa napadnutej právnej úpravy, a to aj aspoň s podstatou dôvodov, ak už dôvody týkajúce sa bezpečnosti štátu neumožňujú oboznámiť dotknuté osoby s presnými a úplnými dôvodmi tvoriacimi základ predmetných rozhodnutí, prispieva k dosiahnutiu sledovaného cieľa vysokou mierou.“ (PL. ÚS 8/2016).

Z uvedených dôvodov okrem iného už aj samotná skutočnosť, že sa zasadnutie súdnej rady konalo v priestoroch NBÚ (apriórna výhoda „domáceho prostredia“ pre príslušníka NBÚ), môže navonok pôsobiť (podľa znenia ústavnej sťažnosti aj pôsobila) na kandidáta na vymenovanie za sudcu stresujúco a jeho možnosť vyjadrenia k zisteniam iba formou okamžitých odpovedí na neočakávané otázky položené väčšinou k neznámym skutočnostiam (k neznámemu obsahu podkladu) reálne v očiach ústavného súdu spochybňuje objektívny priebeh posudzovania predpokladov sudcovskej spôsobilosti. Vychádzajúc z obsahu samotnej zápisnice z rokovania a zvukového záznamu, dáva ústavný súd sťažovateľovi za pravdu, že z týchto podkladov nevyplýva, že by sa súdna rada na svojom zasadnutí (okrem už prezentovaných zistení NBÚ) zaoberala komplexným posúdením

Proces rozhodovania súdnej rady o skutočnosti, či kandidát spĺňa predpoklady sudcovskej spôsobilosti, je okrem iného založený na prijatí stanoviska na základe podkladov od NBÚ a vyjadrenia kandidáta na vymenovanie za sudcu. Z uvedeného znenia vyplýva rovnoprávne postavenie týchto subjektov (NBÚ a

	<p>kandidáta) v konaní pred orgánom verejnej moci (súdna rada) pri jeho rozhodovaní o prijímaní stanoviska o splnení, resp. nesplnení kritérií. V postupe súdnej rady aplikácia princípu rovnosti zbraní (aj keď ústavnému súdu je zrejmé, že nejde o rovnosť zbraní pre charakter tohto druhu konania typickú, pozn.) tiež znamená určitú povinnosť zaručiť rozumný stav rovnováhy, v ktorom kandidát môže reagovať na relevantné informácie uvádzané v stanovisku NBÚ (obdobne III. ÚS 402/2008). Rešpektovanie ústavou garantovaného práva kandidáta na vyjadrenie k vyhodnoteniu vypracovanému NBÚ a predkladanému súdnej rade vo svojom dôsledku jednoznačne znamená povinnosť súdnej rady zabezpečiť realizáciu oprávnenia kandidáta podrobne sa oboznámiť (v dovolenom rozsahu) so všetkými informáciami uvedenými vo vyhodnotení, vyjadriť sa k týmto informáciám v primeranom čase.</p> <p>Ústavný súd vyslovil porušenie základného práva podľa čl. 30 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 ústavy, napadnuté uznesenie súdnej rady zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovel.</p>
použitie odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EStP a iných súdov	<p>nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 75/01 z 22. augusta 2002</p> <p>nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 9/00 z 27. apríla 2000</p> <p>nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 2/2012 z 18. novembra 2015</p> <p>uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 62/06 z 1. marca 2006</p> <p>nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 5/03 z 19. februára 2003</p> <p>náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 79/04 z 21. októbra 2004</p>
súvisiace právne predpisy	zákon č. 185/2002 Z. z. o Súdnej rade Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
kľúčové slová	<p>sudca</p> <p>verejná funkcia-ustanovenie</p> <p>konanie-procesný postup</p> <p>Súdna rada Slovenskej republiky</p>

spisová značka	IV. ÚS 224/2020
populárny názov	Prístup k verejnej funkcii
sudca spravodajca	Peter Straka
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	06.10.2021
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	<p>Ústava Slovenskej republiky čl. 141a ods. 5 písm. b</p> <p>Ústava Slovenskej republiky čl. 2 ods. 2</p> <p>Ústava Slovenskej republiky čl. 1 ods. 1</p> <p>Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1</p> <p>Ústava Slovenskej republiky čl. 30 ods. 4</p> <p>Ústava Slovenskej republiky čl. 141a ods. 9</p> <p>zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 73 ods. 3</p> <p>zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 133 ods. 2</p>
analytická právna veta	Rozšírením pôsobnosti Národného bezpečnostného úradu na fázu rozhodovania v procese (tajné hlasovanie) došlo podľa názoru ústavného súdu k vybočeniu z ústavného a zákonného rámca kompetencií súdnej rady.

skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovateľka sa zúčastnila hromadného výberového konania pre vopred neurčený počet voľných miest sudcov okresných súdov v obvode krajského súdu. Vo výberovom konaní uspela. V ďalšej fáze bola z výberového procesu vyradená, pretože súdna rada napadnutým uznesením rozhodla, že nespĺňa predpoklady sudcovskej spôsobilosti. Sťažovateľka sa zúčastnila hromadného výberového konania pre vopred neurčený počet voľných miest sudcov okresných súdov v obvode krajského súdu. Vo výberovom konaní uspela. V ďalšej fáze bola z výberového procesu vyradená, pretože súdna rada napadnutým uznesením rozhodla, že nespĺňa predpoklady sudcovskej spôsobilosti.</p>
z odôvodnenia	<p>NBÚ je formálnoprávne „nezávislý správny orgán,“ ktorý de facto je zákonom ustanovený tak, aby mal značný mocenský potenciál prameniacy z koncentrácie informácií osobného charakteru. Bez ohľadu na formálnoprávne začlenenie do systému orgánov verejnej správy je NBÚ tajnou službou. Charakteristickou črtou tajných služieb je získavanie informácií utajeným spôsobom, ktorý nespĺňa požiadavky transparentnosti. Zdroj informácií veľmi často zostáva utajený, aby mohol poskytnúť ďalšiu spoluprácu.</p> <p>Získavanie informácií utajeným spôsobom patrí k pracovným metódam, aké používa nielen demokratický štát, ale predovšetkým aj policajný štát. Európsky súd pre ľudské práva spojil prvky policajného štátu s používaním sledovacích technológií mocenskými zložkami štátu podľa nedostatočnej právnej úpravy tejto činnosti a s nedostatočnou ochranou ľudského práva na súkromie o použití informačno-technických prostriedkov dohľadu spôsobom znamenajúcim obmedzenie práva na súkromie a uviedol, že prostriedky tajného dohľadu nad občanmi, ktoré sú typické pre policajný štát, sú tolerovateľné podľa dohovoru len potiaľ, pokiaľ sú striktne nevyhnutné pre ochranu demokratických inštitúcií (Case of Klass and Others v. Germany, séria A, č. 28, § 41). Existencia právnej úpravy, ktorou sa vytvára možnosť uplatnenia tajného dohľadu za výnimočných podmienok, je nevyhnutná v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti a/alebo na predchádzanie nepokojom a zločinom (Case of Klass and Others v. Germany, § 42 a nasl.).</p> <p>Súdna rada pri prijímaní stanoviska o splnení predpokladov sudcovskej spôsobilosti v konečnom dôsledku nemala možnosť overiť úplnosť, objektívnosť a správnosť výsledku preverky. Mohla sa iba spoľahnúť na predložený výsledok preverovania subjektu, ktorý patrí k mocenským zložkám štátu.</p> <p>Zo zvukového záznamu dotknutého zasadnutia súdnej rady, ktorý si ústavný súd vypočul, vyplýva, že celé zasadnutie súdnej rady vrátane častí, ktorých sa sťažovateľka zúčastniť nemohla (teda tajné hlasovanie), bolo ovplyvnené prítomnosťou zamestnanca NBÚ. Potom, čo sťažovateľka opustila miestnosť konania zasadnutia súdnej rady, zamestnanec NBÚ v tejto miestnosti ostal a s členmi súdnej rady pokračoval v debate. Súdna rada pritom ústavnému súdu nepredložila žiaden dôvod, pre ktorý by bola prítomnosť zamestnanca NBÚ v tejto časti zasadnutia (striktne) nevyhnutná. Z preskúmaného materiálu tiež nie je možné overiť dodržanie 15-dňovej lehoty určenej pre jednotlivých členov súdnej rady na oboznámenie sa s podkladmi NBÚ.</p> <p>Objektivite procesu nesvedčí nejednoznačný spôsob kladenia otázok sťažovateľke pri vypočutí od zástupcu NBÚ. K nejednoznačnej formulácii otázok ústavný súd uvádza, že každý kandidát na vymenovanie za sudcu musí mať reálnu možnosť pochopiť obsah a zameranie zistení NBÚ a musí mať poskytnutý priestor utvoriť si na tieto zistenia názor a tento prezentovať v následnej reakcii. Uvedené je možné zabezpečiť aj bez toho, aby došlo k zásahu do práv tretích osôb alebo ohrozeniu zdroja informácií.</p> <p>Ústavný súd teda v sumáre konštatuje, že súdna rada vo veci do všetkých dôsledkov nezabezpečila objektivitu svojho postupu a rozhodovania, čím zasiahla do základného práva sťažovateľky zaručeného čl. 30 ods. 4 ústavy, a to</p>

	<p>bez ohľadu na to, v akej miere tento postup prebiehal v právne neformalizovanom rámci. Súdna rada tak dôsledne neuplatnila svoje právomoci reálne ochrániť základné právo sťažovateľky na nediskriminačnom základe a nenaplnila tak v ňou vedenom procese požadované minimálne pravidlá, ktoré je možné považovať za akceptovateľný štandard pre dosiahnutie nearbitrážnosti rozhodnutí súdnej rady (m. m. III. ÚS 135/2018, m. m. III. ÚS 561/2014).</p> <p>Rozšírením pôsobnosti NBÚ na fázu rozhodovania v procese (tajné hlasovanie) došlo podľa názoru ústavného súdu k vybočeniu z ústavného a zákonného rámca kompetencií súdnej rady.</p> <p>Z uvedených dôvodov možno konštatovať, že napadnutým uznesením súdnej rady bol porušený čl. 30 ods. 4 v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy.</p> <p>Keďže súdna rada pri posudzovaní sudcovskej spôsobilosti nekonala ako súdny orgán, čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je v predmetnom prípade aplikovateľný (pozri I. ÚS 293/2017, resp. Paluda proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 58688/11, body 38 a 39). Ústavný súd preto ústavnej sťažnosti v časti namietaného porušenia čl. 6 ods. 1 dohovoru nevyhovel.</p>
použitie odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESĽP a iných súdov	<p>Case of Klass and Others v. Germany, séria A, č. 28, § 41 Paluda proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 58688/11, body 38 a 39</p> <p>uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 293/2017 z 31. mája 2017</p> <p>uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 29/2011 z 27. januára 2011</p>
súvisiace právne predpisy	zákon č. 185/2002 Z. z. o Súdnej rade Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
klúčové slová	<p>judikatúra-zjednocovanie práva a slobody – politické-právo na prístup k voleným a iným verejným funkciám rozhodnutie-odôvodnenie Súdna rada Slovenskej republiky</p>

spisová značka	IV. ÚS 3/2021
populárny názov	Nedoručenie sťažnosti - kontradiktórnosť konania
sudca spravodajca	Ladislav Duditš
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	21.10.2021
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	<p>Dodatkový protokol k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 1</p> <p>Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1</p> <p>Ústava Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1</p> <p>Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1</p> <p>zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 73 ods. 3</p> <p>zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 133 ods. 2</p>
analytická právna veta	Nedoručením sťažnosti zúčastnenej osoby proti uzneseniu okresného súdu vydanému vyšším súdnym úradníkom okresný súd dospel vo veci výšky náhrady trov konania k inému, pre sťažovateľa podstatne nepriaznivejšiemu rozhodnutiu. Okresný súd mu preto odňal možnosť vyjadriť sa k danej sťažnosti a predostrieť okresnému súdu vo svoj prospech vlastnú argumentáciu, prípadne na preukázanie svojich tvrdení označiť alebo predložiť vlastné dôkazy, čím došlo k

	<p>porušení princípu kontradiktórnosti konania ako súčasti práva na spravodlivý proces.</p>
<p>skutkový stav a základné fakty</p>	<p>Uznesením okresného súdu bol zamietnutý návrh zúčastnenej osoby ako žalobkyne na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia, ktorým sa domáhala, aby súd zriadil záložné právo v jej prospech k nehnuteľnostiam (rodinný dom, garáž, orná pôda, ktoré sú vo vlastníctve sťažovateľa) na účely zabezpečenia peňažnej pohľadávky z titulu vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov a z titulu zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva. O trovách konania okresný súd rozhodol tak, že sťažovateľovi ako žalovanému v tomto konaní nepriznal náhradu trov konania.</p> <p>Proti tomuto uzneseniu okresného súdu podala zúčastnená osoba odvolanie.</p> <p>Uznesením krajského súdu bolo zmenené uznesenie okresného súdu tak, že bolo nariadené zabezpečovacie opatrenie podľa návrhu zúčastnenej osoby. Krajský súd zároveň rozhodol, že zúčastnená osoba má proti žalovanému sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%.</p> <p>Uznesením okresného súdu, ktoré bolo vydané vyšším súdnym úradníkom, bol sťažovateľ zaviazaný zaplatiť zúčastnenej osobe náhradu trov konania pozostávajúcich zo zaplateného súdneho poplatku za žalobu a odvolanie a z trov právneho zastúpenia.</p> <p>Proti uzneseniu okresného súdu z 30. novembra 2018 podala zúčastnená osoba sťažnosť.</p> <p>Ústavnou sťažnosťou napadnutým uznesením, ktoré bolo vydané zákonnou sudkyňou, bolo vyhovené sťažnosti a uznesenie okresného súdu z 30. novembra 2018 bolo zmenené tak, že sťažovateľ bol zaviazaný zaplatiť zúčastnenej osobe náhradu trov konania pozostávajúcich zo zaplateného súdneho poplatku za žalobu a odvolanie a z trov právneho zastúpenia v podstatne vyššej sume.</p> <p>Na rozdiel od vyššieho súdneho úradníka, ktorý pri rozhodovaní o trovách právneho zastúpenia aplikoval § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších, vyslovila právny záver, že v danej veci išlo o návrh na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia (záložného práva) na zabezpečenie oceniiteľnej peňažnej pohľadávky, a preto sa základná sadzba tarifnej odmeny stanoví podľa § 9 ods. 1 v spojení s § 10 ods. 1 vyhlášky.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Už v náleze sp. zn. III. ÚS 220/2018 ústavný súd konštatoval, že «po preskúmaní námietok sťažovateľky došiel k záveru, že námietka porušenia princípu kontradiktórnosti a s ňou spätého princípu rovnosti zbraní je opodstatnená, preto v okolnostiach posudzovanej veci došiel k záveru, že napadnutým uznesením krajského súdu došlo k nepripustnému zásahu do základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.</p> <p>Ústavný súd pri rozhodovaní o tejto sťažnosti vychádzal z už citovanej judikatúry ESĽP a Súdneho dvora Európskej únie, ako aj z vlastnej rozhodovacej činnosti. Za rozhodujúce skutočnosti považoval pritom to, že proti napadnutému uzneseniu krajského súdu ako súdu prvej inštancie nie je prípustný ani riadny, ani mimoriadny opravný prostriedok, teda tento zásah do princípu kontradiktórnosti, ako aj rovnosti zbraní nebolo možné zhojiť v nasledujúcom odvolacom, príp. v dovolacom konaní, ďalej to, že v dôsledku sťažnosti bolo pôvodné uznesenie krajského súdu vydané vyšším súdnym úradníkom zmenené v neprospech sťažovateľky a bolo ním rozhodnuté o subjektívnych právach, resp. povinnostiach sťažovateľky, a tiež preto, lebo ústavný súd nezistil relevantný a zásadný dôvod na to, aby v civilnom konaní, ktoré je v zásade kontradiktórne, sa uplatnila výnimka z tohto princípu v konaní, v ktorom sa</p>

	<p>rozhoduje o subjektívnych právach a povinnostiach.</p> <p>Ústavný súd nemohol akceptovať obranu krajského súdu spočívajúcu v argumentácii, že ide o nový procesný inštitút, ako aj pre hospodárnosť konania, pretože, vychádzajúc z povahy konania o sťažnosti, nevidel zásadný rozdiel medzi ním a konaním o opravnom prostriedku v rámci Civilného sporového poriadku... kde sa princíp kontradiktórnosti uplatňuje v určitom vymedzenom rozsahu. Skutočnosť, že tento prostriedok nápravy je pomenovaný ako sťažnosť, berúc do úvahy znenie čl. 9 Civilného sporového poriadku, ktorý ustanovuje, že strany majú právo oboznámiť sa okrem iného s návrhmi protistrany a vyjadriť k nim svoje stanovisko v rozsahu, ktorý určí zákon, v spojení so skutočnosťou, že Civilný sporový poriadok žiadny rozsah vyjadrenia protistrany v danom prípade nestanovuje, ešte podľa názoru ústavného súdu neznamená to, že z ústavnoprávneho hľadiska nemusí byť zabezpečená rovnosť zbraní a kontradiktórnosť v minimálnom rozsahu (v súlade s princípom hospodárnosti konania, pozn.), keďže sa v okolnostiach posudzovanej veci rozhodovalo o rozsahu povinnosti náhrady trov konania (obdobne Števec, Ficová, Baricová, Mesiarkinová, Bajánková, Tomašovič a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016. s. 878, 879.).</p> <p>Výklad relevantných právnych noriem nemôže byť taký formalistický, aby sa ním v konečnom dôsledku nielen zmaril účel súdnej ochrany, ale aj zabránilo v prístupe k súdnej ochrane z dôvodov, ktoré nemožno v právnom štáte v žiadnom prípade pričítať strane konania, ktorá sa tejto ochrany domáha.»</p> <p>Ústavný súd uznáva, že § 239 a nasledujúce Civilného sporového poriadku o sťažnosti explicitne nezakotvujú povinnosť súdu doručiť sťažnosť ani povinnosť umožniť protistrane vyjadriť sa k nej. Absencia výslovnej právnej úpravy však automaticky neznamená, že v sťažnostnom konaní sa princíp kontradiktórnosti neuplatňuje. Ten je z hľadiska „rozsahu, ktorý určí zákon“ (čl. 9 Civilného sporového poriadku) vymedzený princípom rovného postavenia strán v konaní, teda prostredníctvom čl. 6 Civilného sporového poriadku, keď sa toto rámcové ustanovenie v prípade absencie osobitnej úpravy dotknutého postupu použije primerane na okolnosti prípadu. Ponechanie priestoru na vyjadrenie sa k sťažnosti proti rozhodnutiu vydanému vyšším súdnym úradníkom je dôvodné najmä vtedy, ak argumentácia uvedená v sťažnosti indikuje možnosť, že zákonný sudca okresného súdu rozhodne v neprospech protistrany (IV. ÚS 16/2021, IV. ÚS 271/2021).</p> <p>Na uvedených záveroch ústavný súd zotráva a v predmetnej veci nevidí dôvod odkloniť sa od nich. Ústavný súd sa preto stotožňuje s argumentáciou sťažovateľa, že nedoručením sťažnosti zúčastnenej osoby proti uzneseniu okresného súdu vydanému vyšším súdnym úradníkom okresný súd dospel vo veci výšky náhrady trov konania k inému, pre sťažovateľa podstatne nepriaznivejšiemu rozhodnutiu. Okresný súd mu preto odňal možnosť vyjadriť sa k danej sťažnosti a predostrieť okresnému súdu vo svoj prospech vlastnú argumentáciu, prípadne na preukázanie svojich tvrdení označiť alebo predložiť vlastné dôkazy, čím došlo k porušeniu princípu kontradiktórnosti konania ako súčasť práva na spravodlivý proces.</p> <p>Ústavný súd vyslovil porušenie označených základných práv, napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov</p>	<p>Beer proti Rakúsku, rozsudok, zo 6. februára. 2001, č. 30428/96, body 18 – 21, Baumann proti Rakúsku rozsudok, 7. 1. 2005, č. 76809/01, bod 48 rozsudok Komisia/Írsko a i. z 2. 12. 2009, C89/08 P, Zb. s. I11245, už citovaný bod 55, ako aj bod 56</p> <p>nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 220/2018 z 11. septembra 2011</p>

	uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 16/2021 z 19. januára 2021
súvisiace právne predpisy	zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok
klúčové slová	princíp a zásady (zjednotenie pojmov)-princíp rovnosti zbraní v konaní doručenie, doručovanie-písomnosti (zásielok) trovy konania-náklady konania práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na spravodlivý proces vyšší súdny úradník princíp a zásady (zjednotenie pojmov)-kontradiktórnosť práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na súdnu ochranu sťažnosť

spisová značka	IV. ÚS 438/2021
populárny názov	Rozhodovanie podľa príslušnej právnej normy
sudca spravodajca	Ladislav Dudíťš
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	21.10.2021
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov
analytická právna veta	Dôsledkom toho, že napadnuté uznesenie všeobecného súdu bez náležitého vysvetlenia nevychádza z relevantného ustanovenia príslušného právneho predpisu vzťahujúceho sa na rozhodovanie o výške náhrady trov konania, resp. ho žiadnym spôsobom bez ďalšieho nezohľadňuje, je porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu a jeho práva na spravodlivé súdne konanie, ktorého súčasťou je aj rozhodovanie všeobecného súdu podľa príslušnej právnej normy
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ sa ako žalobca na okresnom súde domáhal proti žalovanej určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, vrátenia daru a nahradenia vyhlásenia vôle žalovanej. Sťažovateľ vo veci nemal úspech a bol zaviazaný na náhradu trov konania v prospech žalovanej v rozsahu 100 %. Okresný súd uznesením vyššieho súdneho úradníka žalovanej výšku náhrady trov prvostupňového, odvolacieho a dovolacieho konania neurčil, keďže úspešná žalovaná výšku náhrady trov konania nevyčíslila. Proti uzneseniu okresného súdu vydanému vyšším súdnym úradníkom podala žalovaná sťažnosť, ktorej obsahom bolo spochybnenie právneho názoru, že ak úspešná procesná strana sama nevyčíslila výšku náhrady trov konania, súd ju neurčuje. K podanej sťažnosti sa vyjadril aj sťažovateľ prostredníctvom právneho zástupcu, ktorý vyjadril súhlas s neurčením výšky náhrady trov konania. Ústavnou sťažnosťou napadnutým uznesením okresný súd zmenil uznesenie vydané vyšším súdnym úradníkom tak, že sťažovateľ bol zaviazaný zaplatiť žalovanej náhradu trov konania do troch dní od právoplatnosti uznesenia. Z dôvodu, že žalovaná nevyčíslila výšku vynaložených trov konania, okresný súd pristúpil k výpočtu na podklade súdneho spisu. Pri rozhodovaní zohľadňoval § 10 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), ďalej aj § 11 ods. 1 písm. a) a § 13 ods. 3 vyhlášky.

	<p>V časti konania, kde sa sťažovateľ domáhal určenia vlastníckeho práva, považoval za tarifnú hodnotu cenu nehnuteľnosti, v časti vrátenia daru a nahradenia vyhlásenia vôle išlo podľa jeho názoru o neoceniteľný predmet konania, teda tarifná odmena za jeden úkon právnej služby bola 1/13 výpočtového základu. Z dôvodu spojenia viacerých vecí aplikoval aj § 13 ods. 3 vyhlášky a zvýšil o dve tretiny základnú sadzbu tarifnej odmeny, pričom predmetné zvýšenie o 2/3 bolo vypočítané z jednej trinástiny výpočtového základu.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Korektný postup okresného súdu pri rozhodovaní o výške trov konania spočíva v prvom rade v (i) ustálení, či ide o konanie, ktorého predmet možno oceniť peniazmi, alebo ide o peniazmi neoceniteľnú vec alebo právo, resp. ich hodnotu možno určiť len s nepomernými ťažkosťami. Následne ak súd dospeje k záveru o peniazmi oceníťnom predmete sporu, (ii) preskúma možnosti aplikácie § 11 ods. 1 písm. b), ako aj písm. c) vyhlášky, pričom pri aplikácii § 11 ods. 1 písm. b) je potrebné zohľadniť aj ods. 2 tohto ustanovenia. Naplnením predpokladov aplikácie § 11 ods. 1 vyhlášky je vylúčený postup podľa § 10 ods. 2 vyhlášky (III. ÚS 48/2013).</p> <p>Možno prisvedčiť názoru okresného súdu, že konanie o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti je v zásade konaním, ktorého predmet možno peniazmi oceniť. Okresný súd však pri rozhodovaní napadnutým uznesením nezohľadnil ďalšie ustanovenia vyhlášky priamo vylučujúce aplikáciu § 10 ods. 2 vyhlášky popri splnení podmienky oceníťnosti predmetu konania, a to konkrétne možnosť aplikácie § 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky. Pri posudzovaní možnosti jej aplikácie bolo povinnosťou súdu posúdiť splnenie taxatívne stanovených podmienok nachádzajúcich sa v hypotéze predmetného ustanovenia, a to (i) posúdenie povahy subjektov a (ii) posúdenie účelu nehnuteľnosti, ktorá je predmetom sporu o určenie vlastníckeho práva.</p> <p>Z hľadiska povahy subjektov dikcia vyhlášky obsahuje slovné spojenie „klientom je fyzická osoba“. Keďže v prejednávanej veci prebiehal spor medzi fyzickými osobami, o splnení tejto podmienky nemožno mať pochyb.</p> <p>Z hľadiska predmetu sporu musí ísť o nehnuteľnosť určenú na bývanie, a to buď všeobecne v zmysle stavebných predpisov, alebo ak nejde o nehnuteľnosť určenú na bývanie v zmysle príslušných stavebných predpisov, postačuje, ak ju fakticky na bývanie využíva dotknutá fyzická osoba – klient, čo vyplýva zo slovného spojenia „slúži jej na bývanie“ [porov.: „Rovnako základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby vo výške jednej trinástiny výpočtového základu je daná v prípade, ak ide o vec, kde klientom je fyzická osoba a predmet konania sa týka nehnuteľnosti, ktorá je podľa stavebných predpisov určená na bývanie (§ 43b stavebného zákona) alebo fakticky slúži na jej bývanie.“ (FIACAN, I., KERECMAN, P., HELLENBART, V., SEDLAČKO, F. a kol. <i>Vyhláška o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (advokátska tarifa)</i>. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2015, s. 80.)].</p> <p>Možnosť posúdenia oboch uvedených podmienok vyplynula už z podanej žaloby, ako aj z listu vlastníctva, ktorý bol k žalobe priložený. Žalobcom bol sťažovateľ a žalovanou jeho už bývalá manželka ako výlučná vlastníčka sporných nehnuteľností, rodinného domu, pozemku, na ktorom rodinný dom stál, a záhrady prislúchajúcej k rodinnému domu, ktoré užívala žalovaná v čase podania žaloby na bývanie a v ktorých mal aj sťažovateľ podľa svojich tvrdení zriadené zmluvné právo na trvalé, bezplatné, ničím neobmedzené bývanie a doživotné užívanie.</p> <p>Ústavný súd zastáva názor, že posúdenie povahy nehnuteľností z hľadiska ich účelu, ktorým má byť zabezpečovanie obydli, nemá byť formalistické, ale má vychádzať z okolností prípadu a zohľadňovať účel tohto ustanovenia, ktorým je poskytnutie dostupnej súdnej ochrany základnému ľudskému právu na ochranu</p>

	<p>obydliia (porov. III. ÚS 277/2017).</p> <p>Vzhľadom na uvedené možno konštatovať, že napadnuté uznesenie okresného súdu bez náležitého vysvetlenia nevychádza z relevantného ustanovenia príslušného právneho predpisu vzťahujúceho sa na rozhodovanie o výške náhrady trov konania, resp. ho žiadnym spôsobom bez ďalšieho nezohľadňuje, čím porušuje základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie, ktorého súčasťou je aj rozhodovanie všeobecného súdu podľa príslušnej právnej normy.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEĽP a iných súdov	nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 48/2013 z 3. apríla 2013
súvisiace právne predpisy	zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok
klúčové slová	trovy konania-náklady konania arbitrárnosť nehnutelnosť-cena nehnuteľností výklad (interpretácia)-právnej normy práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na spravodlivý proces

Spracovalo Analytické oddelenie Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.